

OFISI YA RAIS
TAWALA ZA MIKOA NA SERIKALI ZAMITAA

MTIHANI WA NUSU MUHULA

KIDATO CHA NNE

021

KISWAHILI

Muda: 3:00

MAELEKEZO.

1. Karatasi hii ina Sehemu A, B na C zenye jumla ya maswali kumi na moja (11) .
2. Jibu maswali yote Katika Sehemu A na B na maswali mawili (2) kutoka Sehemu C.
3. Sehemu A ina alama Kumi na Sita (16), sehemu B alama hamsini na nne (54) na sehemu ina alama thelathini (30).
4. Zingatia maelekezo ya kila Sehemu na ya kila swali.
5. Majibu yote yaandikwe Kwa kalamu yenye wino wa bluu au mweusi
6. Simu za mkononi na vitu vyote visivyoruhusiwa havitakiwi katika chumba cha mtihani.
7. Andika namba yako ya mtihani Katika kila ukurasa wa kijitabu chako Cha kujibia. .

SEHEMU A (ALAMA 16)

Jibu maswali yote Katika Sehemu hii.

1. Chagua herufi ya jibu sahihi Katika vipengele (i)-(x), kisha andika herufi ya jibu hilo Katika karatasi yako ya kujibia.
 - i. Sarah alipozungumza Kwa mara ya kwanza kwenye mkutano watu waligundua kuwa ametoka mkoa wa Mara, Kitu gani kilimfanya agundulike?
 - A. Kushuka na kupanda Kwa sauti yake
 - B. Mkazo wa sauti yake
 - C. Uongaji wa taratibu
 - D. Umbo lake
 - E. Lafudhi yake
 - ii. Wafanyabiashara kutoka Kigoma na Iringa walikutana Kwa lengo la kufanya biashara, lakini kati yao ilizuka lugha ambayo ilirahisisha mawasiliano Katika biashara zao .Kwa kutumia maarifa ya Somo la kiswahili lipi ni jina la lugha hiyo kati ya majina yafuatayo?
 - A. Lugha ya vizalia
 - B. Pijini
 - C. Kibantu
 - D. Kiswahili
 - E. Kiunguja

- iii. Asia aliandika habari kuhusu nchi ya Tanzania, Katika habari hiyo alizingatia mpangilio mzuri na unaoeleweka Kwa wasomaji wa habari yake, Je Kwa uelewa wako alichokizingatia Asia kinajulikana kama nini?
 - A. Mantiki
 - B. Insha
 - C. Wazo
 - D. Aya
 - E. Kistari
- iv. Lugha ya kiswahili huongeza msamiati Kwa njia mbalimbali. Je, neno kengele limeundwa Kwa njia gani?
 - A. Kutohoa
 - B. Kubadili mpangilio wa herufi
 - C. Kuiga sauti
 - D. Urudufishaji
 - E. kuambatanisha maneno
- v. Neno "kidoletumbo" limeundwa limeundwa Kwa njia ipi Katika njia za uundaji wa maneno?
 - A. Kufananisha sura
 - B. Kufananisha sauti
 - C. Kutohoa
 - D. Uhulutishaji
 - E. Kuangalia sifa ya kitu
- vi. Katika kipindi cha harakati za kudai uhuru lugha ya kiswahili ilipata kukua na kuenea zaidi kwa maana ya kuongeza msamiati na kukua kimatumizi, katika kipindi hicho maneno yafuatayo yaliibuka.
 - A. Uhuru na umoja, uhuru na kazi
 - B. Baba kabwela, unyonyaji , utu wema
 - C. Kupe, baba kabwela, uhuru na kazi, upole
 - D. Uhuru na umoja, amani na upendo
 - E. Kupe, umoja na kazi, baba kabwela
- vii. Miongoni mwa changamoto zilizoathiri ukuaji na ueneaji wa lugha ya kiswahili wakati wa utawala wa waingereza ni;
 - A. Kiswahili kutumika kama lugha ya kufundishia
 - B. Vyombo vya habari kutumia lugha ya Kiswahili
 - C. Wamisionari kutumia lugha za jamii kutafsiri vitabu vya dini
 - D. Kiswahili kuchukuliwa kama lugha duni
 - E. Kiswahili kutumika kama lugha ya mawasiliano
- viii. "Wanafunzi wa kidato Cha pili wamepigwa Ngoma". Kauli hii inaonesha hali gani?
 - A. Kutendana
 - B. Kutendeka
 - C. Kutendewa
 - D. Kutendwa
 - E. Kutendea
- ix. Tungo ipi ina kiambishi rejeshi kati ya hizi?
 - A. Anaondoka
 - B. Ameondoka
 - C. Aliondoshwa
 - D. Amejiondoa
 - E. Ameondokewa

- x. Mpangilio mzuri wa muundo wa insha ni upi?
- Kichwa, mwanzo, wazo na kiini
 - Mwanzo, kiini hitimisho na wazo
 - Kichwa, wazo, hitimisho na kiini
 - Kichwa, mwanzo, wazo, na hitimisho
 - Kichwa, mwanzo , kiini na hitimisho
2. Oanisha asasi zilizopo Katika orodha A na miaka ya kuundwa Kwa asasi hizo zilizopo katika orodha B kwa kuandika herufi ya jibu sahihi.

ORODHA A	ORODHA B
i. TATAKI	A. 1979
ii. BAKIZA	B. 1959
iii. TAKILUKI	C. 2009
iv. BAKITA	D. 1965
v. UKUTA	E. 1964
vi. TUKI	F. 2012
	G. 1967
	H. 1983

SEHEMU B (ALAMA 54)

Jibu maswali yote Katika sehemu hii.

3. (a) Taja njia mbalimbali zilizotumika kuundwa maneno yafuatayo.
- Pikipiki
 - Pesa
 - Barabara
 - Chajio
- (b) Chukulia umekutana na mdogo wako mdadisi wa mambo ambaye ametafuta maswali kadhaa ya Somo la Kiswahili na miongoni mwa maswali yaliyomletea ugumu ni hili la kubadili kategoria za maneno. Kwa kutumia maelezo Katika mabano msaidie mdogo wako Kwa kumtaja majibu kuntu ili aendelee kukuamini wewe mkubwa wake kitaaluma.
- Refusha (kuwa kiwakilishi)
 - Baya (kuwa nomino)
 - Tatizo (kuwa kitenzi)
 - Okota (kuwa nomino)
 - Zuri (kuwa kielelezi)
 - Ufupi (kuwa kivumishi)
4. Moja ya faida ya misimu ni kuhifadhi historia ya jamii. Toa mfano mmoja wa misimu zagao iliyovuma Tanzania Katika vipindi Vifuatavyo.
- Muda mfupi baada ya kupata uhuru
 - Miaka ya azimio la Arusha
 - Njaa ya mwaka 1974/1975
 - Miaka ya vita vya kagera
 - Kipindi Cha hali ngumu ya maisha baada ya vita vya Kagera.

5. (a) Ukuaji na ueneaji wa lugha ya kiswahili umepitia vipindi vingi tofauti. Fafanua kwa mifano mambo manne (4) yaliyosaidia kuikuza na kuieneza lugha ya kiswahili baada ya uhuru.
(b) Toa sababu nne (4) za msingi ni Kwa nini watumiaji wa lugha huongeza msamiati wa lugha
6. Waingereza wamechangia kukua na kuenea Kwa kiswahili kutokana na juhudi zao hasa kupitia kamati ya lugha waliyounda. Thibitisha Kauli hii kwa hoja nne(4).
7. (a) Utata Katika mawasiliano huweza kusababishwa na mambo mengi. Taja mambo manne (4) yanayosababisha Utata Katika mawasiliano.
(b) Maneno yafuatayo yana maana zaidi ya moja . Toa maana mbili(2) za maneno haya.
 - i. Paa
 - ii. Mbuzi
 - iii. Kanga
 - iv. Mto
 - v. Kaa
8. a) Lahaja ni nini?
b) Eleza umuhimu wa Lahaja Katika lugha. (Toa hoja nne)

SEHEMU C (ALAMA 30)

Jibu maswali mawili (2) kutoka katika sehemu hii. Swali la tisa (9) ni la lazima

ORODHA YA VITABU

USHAIRI

Wasakatonge	-	M.S Khatibu (DUP)
Malenga Wapya	-	TAKILUKI (DUP)
Mashairi ya Chekacheka	-	T.A . Mvungi (EP&D.LTD)

RIWAYA

Takadini	-	Ben J.Hanson (MBS)
Watoto wa Mama N'tilie	-	E.Mbongo (H.P)
Joka la Mdimu	-	A .J.Safari (H.P)

TAMTHILIYA

Orodha	-	Steve Reynolds (MA)
Ngoswe penzi kitovu cha uzembe	-	E. Semzaba(ESC)
Kilio Chetu	-	Medical Aid Foundation (TPH)

9. Jamii ya kitanzania inakabiliwa na matatizo mbalimbali ya kijamii yanayokwamisha maendeleo. Thibitisha kauli hii kwa kutoa hoja tatu kwa kila riwaya kati ya riwaya mbili ulizosoma.
10. Kumekuwa na mgogoro mkubwa sana kati ya wazazi na vijana jambo ambalo limepelekea vijana Wengi kushindwa kuishi na wazazi wao ilihali wakiwa katika umri mdogo na kupelekea vijana hao kukumbwa na changamoto mbalimbali Katika maisha yao ya Ukuaji na hatimaye kushindwa kutimiza ndoto zao.Kwa kutumia tamthiliya mbili ulizosoma toa hoja tatu kwa kila tamthiliya Kwa kuonesha chanzo cha migogoro hiyo na namna ya kuitatua.
11. "Mawazo ya wasanii wa ushairi huzingatia maendeleo ya jamii kwa malengo ya kuikosoa na kuihamasisha jamii ijikwamue". Thibitisha kauli hii kutoka katika diwani mbili ulizosoma.